

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ 30 ΜΑΪΟΥ 2026
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ενδεικτικές απαντήσεις

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

- A1. α)** Να παρουσιάσεις τις δύο (2) αρχές του μπάσκετ που ο Ντέιβιντ Χολάντερ στη συνέντευξή του θεωρεί ως πιο επίκαιρες σε έναν κόσμο που αλλάζει διαρκώς (μον.10).
- β)** Στην παράγραφο «Είναι μία ανάμνηση ... να πορεύεσαι μέσα στον κόσμο» ο Χολάντερ κάνει επίκληση στο συναίσθημα για να απαντήσει με τρόπο πειστικό ότι το μπάσκετ δεν είναι απλώς ένα άθλημα αλλά ένας τρόπος κατανόησης της κοινωνίας. Να εντοπίσεις στην παράγραφο πέντε (5) μέσα πειθούς που χρησιμοποιεί (αφήγηση, μεταφορική χρήση της γλώσσας, ασύνδετο σχήμα, ευθύς λόγος, πρώτο ρηματικό πρόσωπο) δίνοντας την αντίστοιχη λέξη/φράση μέσα από το κείμενο (μον.5).

Μονάδες 15

Απάντηση

- α)** Οι δύο αρχές είναι:
- 1. Απουσία σταθερών θέσεων:** όπως στο μπάσκετ οι παίκτες προσαρμόζονται διαρκώς, έτσι και ο άνθρωπος πρέπει να αλλάζει ρόλους και να ανταποκρίνεται στις νέες συνθήκες.
 - 2. Υπέρβαση:** το μπάσκετ, με τον υπερυψωμένο στόχο, συμβολίζει την ανάγκη να κοιτάμε ψηλά, να θέτουμε υψηλούς στόχους και να επιδιώκουμε ακόμη και όσα φαίνονται αδύνατα.
- β)**
- **Αφήγηση:** «όταν ήμουν έξι ετών... στην μπάσκέτα»
 - **Μεταφορική γλώσσα:** «Κοίτα ψηλά», «ανθρώπινος εμπνευσμένος τρόπος να πορευθούν μέσα στον κόσμο».
 - **Ασύνδετο σχήμα:** «ισχυρός, βασικός, βιώσιμος...»

- **Ευθύς λόγος:** «Κοίτα ψηλά»
- **Α' ρηματικό πρόσωπο:** «έμαθα»

- A2. α)** «Θα μπορούσε το μπάσκετ να σώσει τον κόσμο;» Να σχολιάσεις το επικοινωνιακό αποτέλεσμα του τίτλου (μον.3).
- β)** «Ωστόσο, σημαντική θεωρώ και την υπέρβαση... ξεπερνούν τα όριά μας.» Η συγκεκριμένη παράγραφος αναπτύσσεται με αναλογία. Να εντοπίσεις την αναλογία (μον.2) και να την αναλύσεις (μον.2). Τι επιτυγχάνει ο ομιλητής με τη χρήση της (μον.2);
- γ)** Να ξαναγράψεις τις παρακάτω φράσεις αντικαθιστώντας καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μία νοηματικά αντίθετη λέξη:
- «... δυσπιστία απέναντι στους θεσμούς...»
- «... αίσθηση συλλογικής αποσύνθεσης...»
- «... συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο...»

(μον.6)

Μονάδες 15

Απάντηση

- α)** Ο τίτλος διατυπώνεται ως **ερώτημα**, άρα προκαλεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Είναι εντυπωσιακός και κάπως παράδοξος, γιατί συνδέει ένα άθλημα με τη σωτηρία του κόσμου. Ενεργοποιεί την περιέργεια του αναγνώστη, τον προβληματίζει και τον προετοιμάζει για μια μη συμβατική προσέγγιση, αφού το μπάσκετ συνήθως δεν συνδέεται με τη «σωτηρία» του κόσμου. Μεταφορική χρήση της γλώσσας.
- β)** Η αναλογία είναι:
- **Μπάσκετ:** υπερυψωμένος στόχος, προσπάθεια να «πετάξεις».
 - **Ζωή / κοινωνία:** υψηλοί στόχοι, υπέρβαση ορίων, επιδίωξη του δύσκολου ή αδύνατου. «Το μπάσκετ ... όριά μας».
- Ο ομιλητής δείχνει ότι το μπάσκετ δεν είναι μόνο άθλημα, αλλά μοντέλο ζωής: μας μαθαίνει να συνεργαζόμαστε, να προσπαθούμε και να μη μένουμε στα χαμηλά. Ωραίο άλμα, όχι απλώς σουτ. Ο ομιλητής καθιστά αφηρημένες έννοιες (υπέρβαση, φιλοδοξία) πιο προσιτές και πειστικές μέσω μιας οικείας, αθλητικής εικόνας, εκλαϊκεύοντας τις σύνθετες έννοιες.
- γ)**
- δυσπιστία → **εμπιστοσύνη, ευπιστία**
 - αποσύνθεσης → **συνοχής / σύνθεσης / ενότητας**
 - μεταβαλλόμενο → **σταθερό**

A3. Αξιοποιώντας στοιχεία από τη συνέντευξη που διάβασες, να γράψεις σε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σου τις απόψεις σου σχετικά με τα εφόδια που χρειάζεται ένας νέος άνθρωπος για να εκπληρώσει τα όνειρά του σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο (200-250 λέξεις).

Μονάδες 20

Απάντηση

Άρθρο στη σχολική εφημερίδα: ΤΙΤΛΟΣ

Ύφος: σχετικά οικείο, προσαρμοσμένο στις γλωσσικές δεξιότητες ενός εφήβου

Ρηματικά πρόσωπα: κυριαρχεί το α' πληθυντικό, γ' πρόσωπο

Πρόλογος

Αφόρμηση

- Περιστατικό – βίωμα από την επικαιρότητα, η ίδια η συνέντευξη.
- Οι νέοι καλούμαστε να προσαρμοστούμε στα νέα δεδομένα.

Θέση

- Για να πραγματοποιήσουμε τα όνειρά μας, χρειαζόμαστε συγκεκριμένα εφόδια και δεξιότητες.

Κύριο μέρος

Βασικό εφόδιο αποτελεί η προσαρμοστικότητα.

- Διαρκής απόκτηση νέων γνώσεων.
- Προσαρμογή σε νέες συνθήκες και απαιτήσεις.
- Ευελιξία στην αντιμετώπιση δυσκολιών.
- Ψηφιακός αλφαριθμητισμός
- Τεχνογνωσία
- Κριτική σκέψη
- Δια βίου μάθηση
- Αξιοποίηση ευκαιριών που προκύπτουν.

Αξιοποίηση κειμένου αναφοράς

- Σύνδεση με την αρχή της «απουσίας σταθερών θέσεων» στο μπάσκετ.
- Όπως οι παίκτες αλλάζουν ρόλους, έτσι και οι νέοι οφείλουν να προσαρμόζονται.

Εξίσου σημαντική είναι η συνεργασία με τους άλλους.

- Ομαδικό πνεύμα.
- Σεβασμός στη διαφορετική άποψη.
- Ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων.
- Δημιουργία υγιών κοινωνικών σχέσεων.

Αξιοποίηση κειμένου αναφοράς

- Ο Χολάντερ τονίζει ότι η πρόοδος επιτυγχάνεται «μαζί με άλλους ανθρώπους».
- Το μπάσκετ λειτουργεί ως πρότυπο συλλογικής προσπάθειας.

Καθοριστικό εφόδιο είναι η φιλοδοξία και η διάθεση για υπέρβαση.

- Θέσπιση υψηλών στόχων.
- Επιμονή παρά τις αποτυχίες.
- Αυτοπεποίθηση και ψυχική ανθεκτικότητα.
- Διεκδίκηση όσων αρχικά φαίνονται ανέφικτα.

Αξιοποίηση κειμένου αναφοράς

- Σύνδεση με την έννοια της «υπέρβασης».
- «Κοίτα ψηλά».
- Οι φιλοδοξίες πρέπει να ξεπερνούν τα όριά μας.

Ψυχικά και κοινωνικά εφόδια.

- Συναισθηματική νοημοσύνη, ενσυναίσθηση
- Ψυχική ανθεκτικότητα σε περίπτωση αποτυχιών σε έναν κόσμο αβεβαιότητας
- Υγιές φιλικό, οικογενειακό, κοινωνικό περιβάλλον αλληλεπίδρασης
- Θάρρος, θράσος, ταπεινότητα, πειθαρχία

Πρακτικά εφόδια.

- Οικονομική αυτονομία, ασφάλεια, ευελιξία

Επίλογος

Ανακεφαλαίωση

- Προσαρμοστικότητα.
- Συνεργασία.
- Υψηλοί στόχοι και επιμονή.
- Οι νέοι που διαθέτουν αυτά τα εφόδια μπορούν να μετατρέψουν τα όνειρά τους σε πραγματικότητα και να ανταποκριθούν στις προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου.

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

B1. Πώς το ποιητικό υποκείμενο «ζωγραφίζει» τις μέρες του; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε ένα ενιαίο κείμενο (50-60 λέξεις) αντλώντας στοιχεία από τους στίχους:

«Ζωγραφίζω τις μέρες μου με ποιήματα.

Παίρνω τα χρώματα

απ' της καρδιάς τ' αλφαβητάρι

τα υλικά απ' της σκέψης το εργαστήρι»

Μονάδες 15

Απάντηση

B1. Το ποιητικό υποκείμενο «ζωγραφίζει» τις μέρες του με ποιήματα, δηλαδή δίνει νόημα στη ζωή του μέσα από την ποιητική δημιουργία. Αντλεί τα «χρώματα» από την καρδιά, άρα από τα συναισθήματά του, και τα «υλικά» από τη σκέψη, δηλαδή από τον στοχασμό και τη φαντασία του. Έτσι η ποίηση γίνεται τρόπος ζωής και εσωτερικής έκφρασης.

B2. α) Στο ποίημα χρησιμοποιείται το α' ρηματικό πρόσωπο της οριστικής και της υποτακτικής έγκλισης. Να εντοπίσεις από ένα παράδειγμα για κάθε έγκλιση (μον.2) και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία της έγκλισης στο συγκεκριμένο παράδειγμα (μον.4).

β) Να εντοπίσεις και να καταγράψεις στο τετράδιό σου μία μεταφορά, μία επανάληψη και μία προσωποποίηση (μον.9).

Μονάδες 15

Απάντηση

α) • **α' ενικό:** «Ζωγραφίζω, παίρνω, ταξιδεύω, ορειβατώ, χάνομαι».

Λειτουργεί ως κατάθεση προσωπικού βιώματος και άμεσης εμπειρίας του ποιητικού υποκειμένου. Μέσω αυτής της τεχνικής ο λόγος αποκτά εξομολογητικό χαρακτήρα, διάθεση εκμυστήρευσης, καθώς ο δημιουργός μάς αποκαλύπτει τον εσωτερικό του κόσμο και τη σχέση του με την ποίηση.

• **Οριστική:** «Ζωγραφίζω»

Δηλώνει την πραγματική, βιωμένη πράξη του ποιητικού υποκειμένου. Η δημιουργία παρουσιάζεται ως σταθερός τρόπος ζωής.

• **Υποτακτική:** «Να ζωγραφίσω»

Δηλώνει επιθυμία, όνειρο, προσδοκία. Το ποιητικό υποκείμενο δεν περιορίζεται στον εαυτό του, αλλά θέλει να ομορφύνει τις μέρες όλου του κόσμου.

- β) • **Μεταφορά:** «της καρδιάς τ' αλφαβητάρι»
• **Επανάληψη:** «Ζωγραφίζω» / «Να ζωγραφίσω»
• **Προσωποποίηση:** «ένα όνειρο που με παιδεύει»

B3. Στους τελευταίους στίχους του ποιήματος το ποιητικό υποκείμενο εκφράζει το όνειρό του για τον κόσμο. Ποιο είναι το όνειρο αυτό; Θα μπορούσε να εμπνεύσει σημερινούς νέους ανθρώπους; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε ένα ενιαίο κείμενο κάνοντας αναφορές σε όποια σημεία του ποιήματος χρειάζεται (100-150 λέξεις).

Μονάδες 20

Απάντηση

Το όνειρο του ποιητικού υποκειμένου είναι να «ζωγραφίσει τις μέρες όλου του κόσμου με ποιήματα», δηλαδή να γεμίσει τη ζωή των ανθρώπων με ομορφιά, ευαισθησία, φως και χαρά. Οι τελευταίοι στίχοι, «Γεμάτες ήλιο και γελαστά παιδιά», δείχνουν την επιθυμία για έναν πιο ανθρώπινο, ειρηνικό και φωτεινό κόσμο.

Το όνειρο αυτό μπορεί να εμπνεύσει τους σημερινούς νέους, γιατί τους καλεί να μη βλέπουν την τέχνη ως πολυτέλεια, αλλά ως δύναμη αλλαγής. Η ποίηση εδώ γίνεται τρόπος να κατανοεί κανείς τον εαυτό του και τους άλλους. Σε μια εποχή άγχους, βίας και αδιαφορίας, η ανάγκη για ευαισθησία, φαντασία και ανθρωπιά είναι πιο επίκαιρη από ποτέ. Το ποίημα θυμίζει στους νέους ότι ο κόσμος δεν αλλάζει μόνο με τεχνολογία και δύναμη, αλλά και με καρδιά, σκέψη και δημιουργία.